

Arbetskyddsförvaltningens årsberättelse 2016

Innehåll

Ledningens översikt	3
Arbetskyddstillsynens mål och strategier	4
Strategiska riktlinjer som styr verksamheten	4
Arbetskyddstillsynens genomslagskraft i samhället	4
Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen	6
Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2016	7
Arbetskyddstillsynen 2016	7
Byggbranschen	8
Handeln	8
Transportbranschen	9
Social- och hälsovårdstjänster	9
Industri- och gruvverksamhet	10
Hotell- och restaurangbranschen	11
Jord- och skogsbruk	11
Sjöfart	12
Beställaransvarslagen	12
Tillstånd som beviljats av arbetskyddsmyndigheten	12
Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handledning	14
Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi	14
Andra kommunikationskanaler	14
Den nationella telefonrådgivningen	15
Arbetskyddsförvaltningens resurser	16
Lagar och bestämmelser samt beredningen av dem	18
Fastställande av kollektivavtal med allmänbindande verkan	18
Utveckling av arbetskyddstillsynen	19
Utveckling av arbetskyddet och arbetslivet	20
Samarbete och nätverksbildning med andra aktörer	21
Trepårtssamarbetet bedrivs regionalt och nationellt	21
Samarbete och informationsutbyte med myndigheter och andra aktörer	22
Internationellt samarbete	23
Bilaga 1: Arbetskyddsförvaltningens verksamhet i siffror	25
Bilaga 2: Författningar som färdigställdes 2016	26

Ledningens översikt

motiveringarna till arbetskyddsmyndighetens verksamhetsutgifter i budgetförslaget 2016 framhävdes vissa delområden. De grundar sig på ramplanen 2016–2019 för ansvarsområdena för arbetskyddet och den analys av arbetskyddstillsynens verksamhetsmiljö som finns i bakgrunden. Nu kan vi konstatera att motiveringarna också syns i praktiken både när det gäller utvecklingen av arbetskyddet och i tillsynen.

Tillsynen har inriktats nationellt och objekten har valts ut på basis av riskerna. Valet av tillsynsobjekt har kompletterats i enlighet med regionala behov och även de valen är riskbaserade. Tillsynsgreppet har förenhetligats för att stöda och utveckla arbetsplatsernas egen arbetskyddsverksamhet, dvs. "hanteringen av säkerheten" och att särskilt beakta även psykosociala belastningsfaktorer.

Tillsynsinformationssystemet producerar information som bildar en bättre grund för planeringen och uppföljningen av tillsynen än tidigare, men informationen kan också användas för att tillgodose behoven som uppkommer i samband med forskning och utveckling. Arbetskyddsförvaltningens förnyade webbtjänst Tyosuojelu.fi och den nationella telefonrådgivningen har väsentligt förbättrat både kommunikationen och kundbetjäningen.

I sin helhet har arbetskyddsförvaltningen mycket väl uppnått de mål som ställdes upp för 2016. Tack för det till förvaltningens hela personal.

Under 2016 har vi förberett oss på landskapsreformen. Den ska träda i kraft i början av 2019. Enligt riktlinjerna som drogs upp under rapporteringsåret hör arbetskyddstillsynen till statens och inte landskapens uppgifter. Den ska vara neutral och oberoende så som förutsätts i den Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention.

Den väsentliga förändringen är det från och med januari 2019 finns endast en arbetskyddsmyndighet i stället för de nuvarande fem. Det här har beaktats ingående redan under 2016. Övergången till en myndighet innebär till exempel att verksamhetsprocesserna förenhetligas och utvecklas och att beslutsrutinerna

Bild: Ritva Grönroos

Leo Suoma

avdelningschef, överdirektör

SHM arbetskyddsavdelningen

förenhetligas. Det här har redan förverkligats i anslutning till de nationella specialiseringsuppgifterna.

Arbetskyddsförvaltningens anslag har minskat. Strävan har varit att samjämka detta och den kommande landskapsreformen. Vi har hållit öga på tre saker. Riktningen är en anslagsfördelning i enlighet med tillsynsfältet. Alla områdena ska trots detta ha tillräckliga verksamhetsbetingelser. Samtidigt måste vi se till en god personalpolitik och beakta att från och med början av 2019 kommer myndigheten att mera omfattande möjligheter att utnyttja personalens mångsidiga kunskaper och till en effektiv användning av resurserna.

Överst ligger emellertid kundsynvinkel: oberoende av vilket namn som kommer att skrivas på ämbetsverkets namnskylt, kommer den effektiva, yrkesmässiga, oberoende och neutrala arbetskyddstillsynen att fortgå utan störningar även under den tid som landskapsreformen är under beredning och när den träder i kraft. Och trots att det finns bara en myndighet är arbetskyddsinspektionerna som förrättas på arbetsplatserna regional verksamhet.

Arbetskyddsförvaltningens mål och strategier

Arbetskyddsförvaltningen övervakar att lagar och bestämmelser i arbetslivet följs samt hälsan och säkerheten i arbetet. Målet är att arbete som utförs i Finland ska vara så sunt och tryggt som möjligt och uppfylla bestämmelserna som gäller i arbetslivet. Arbetskyddsförvaltningens uppgift är att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och bevara arbetstagarnas arbetsförmåga. Det är också vår uppgift att bekämpa olycksfall i arbetet, förebygga yrkessjukdomar och minska fysisk och psykisk ohälsa som beror på arbetet hos arbetstagare.

Arbetskyddstillsynen inriktas mot arbetsgivare och den lagstiftning som förpliktar dem. Tillsynen stöder och främjar arbetsplatsernas eget arbetskyddsarbete.

Arbetskyddsmyndigheten ger också råd och anvisningar om hälsan och säkerheten i arbetet och i frågor som gäller anställningsvillkor.

Dessutom beviljar arbetskyddsmyndigheten vissa särskilda tillstånd och undantagstillstånd. Vissa farliga arbeten och allvarliga olycksfall i arbetet samt fastställda yrkessjukdomar ska anmälas till arbetskyddsmyndigheten.

Strategiska riktlinjer för verksamheten

Arbetskyddsmyndighetens verksamhet styrs av den social- och hälsopolitiska strategin "Ett socialt hållbart Finland 2020". Strategin har som mål att tiden i arbetet ska förlängas med tre år från 2010 till 2020. Riktlinjerna för arbetsmiljön och välbefinnandet i arbetet

fram till 2020 bestäms av arbetskyddets långsiktiga mål och åtgärder.

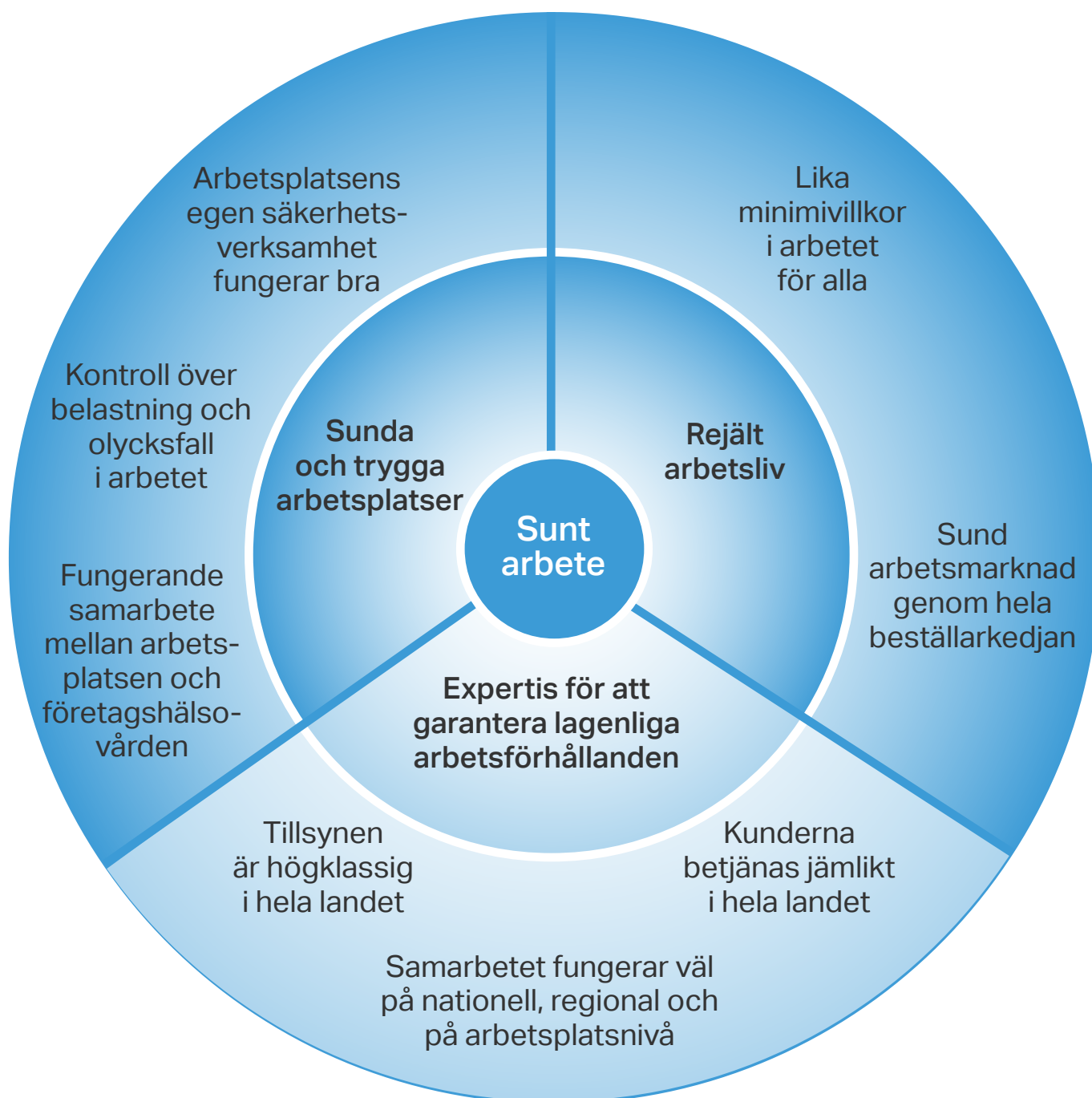
Arbetskyddsförvaltningens genomslagskraft i samhället

Arbetskyddstillsynens mål är att påverka både på samhälls- och på arbetsplatsnivå. Arbetskyddsmyndigheten vill genom sin verksamhet förverkliga de förändringar i samhället som eftersträvas i regeringsprogrammet. Målet är att påverka säkerhetsledningen på arbetsplatserna och arbetsförhållandena så att olycksfall på arbetsplatsen, yrkessjukdomar, skadlig belastning och invalidpensioneringarna minskar. I vår verksamhet vill vi också rikta in oss på ett rejält arbetsliv i vilket anställningsvillkoren och andra gemensamt överenskomna spelregler inte trampas ner.

Arbetskyddsverksamheten inriktas så att dess genomslagskraft är så omfattande som möjligt. Tillsynens genomslagskraft förstärks dessutom med hjälp av kommunikativa metoder. Så når vi så många arbetsplatser som möjligt och kan stöda arbetsplatsernas eget arbetskyddsarbete.

Arbetskyddstillsynen inriktas mot arbetsgivare och den lagstiftning som förpliktar dem. Tillsynen stöder och främjar arbetsplatsernas eget arbetskyddsarbete.

Arbetskyddsförvaltningens uppgift är att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och bevara arbetstagarnas arbetsförmåga. Målet är att arbete som utförs i Finland ska vara så sunt och tryggt som möjligt och uppfylla bestämmelserna som gäller i arbetslivet.

Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen

Arbetskyddsförvaltningen består av ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken och av social- och hälsovårdsministeriets arbetskyddsavdelning som styr ansvarsområdena. Verksamheten som ansvarsområden för arbetskyddet bedriver baserar sig på en fyraårig verksamhetsplan som skapar ramarna för tillsynens innehåll.

Ansvarsområdena för arbetskyddet verkar vid fem

regionförvaltningsverk och är behöriga inom sina områden. Vissa uppgifter sköts emellertid nationellt. Genom nationell specialisering strävar vi efter att utnyttja resurserna effektivare och säkerställa en enhetlig verksamhet. Tillsynen över beställaransvarslagen till exempel och beviljande av vissa tillstånd sköts nationellt. Från och med 2016 har ansvarsområden för arbetskyddet fått nya specialiseringsuppgifter.

Social- och hälsovårdsministeriets arbetskyddsavdelningen

Arbetskyddsavdelningen vid social- och hälsovårdsministeriet styr ansvarsområdena för arbetskyddet, bereder och utvecklar arbetskyddslagstiftningen och arbetskyddspolitiken och har hand om det internationella samarbetet inom arbetskyddssektorn.

Tillsynsenheten

Författningenheten

Enheten för verksamhetspolitik

De fem ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken

Ansvarsområdena för arbetskyddet ser till den regionala tillsynen, rådgivningen och styrningen i anslutning till arbetskyddet. Det viktigaste målet är att främja och bevara arbetstagarnas arbets- och funktionsförmåga och att förebygga risker och olägenheter som arbetet kan medföra för hälsan. Genom tillsynen säkerställer vi också att arbetslivets spelregler följs på arbetsplatserna.

Ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken har som uppgift att:

- ansvara för den kund- och myndighetsinitierade arbetskyddstillsynen
- utreda allvarliga olycksfall i arbetet, orsakerna till yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar och arbeta för att förebygga dessa
- genomföra produkttillsyn
- delta i utredningen av arbetsbrott.

Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2016

Arbetskyddstillsynen inriktas i huvudsak på branscher med betydande risker i arbetssäkerheten. Riskfaktorerna och riskbranscherna har tagits fram genom kartläggningar av arbetslivets nuläge utgående från statistik, undersökningar och tillsynsobservationer samt arbetsmarknadsorganisationernas och andra intressegruppers uppfattningar.

Arbetskyddstillsynen genomförs i huvudsak genom inspektioner av arbetsplatserna. Dessutom beviljar arbetskyddsmyndigheten tillstånd och ger utlåtanden till andra myndigheter. Arbetskyddstillsynen genomförs på initiativ av myndigheten eller kunderna.

Arbetskyddsmyndigheten ger också råd och anvisningar om hälsan och säkerheten i arbetet och i frågor som gäller anställningsvillkor. Dessutom samarbetar arbetskyddsmyndigheten intensivt med arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna.

Arbetskyddstillsynen 2016

År 2016 förrättades sammanlagt över 28 000 arbetskyddsinspektioner (bilaga 1). Den riskbaserade tillsynen lades till i inriktningen av tillsynen både på nationell nivå och utgående från en analys av de regionala särdragen. Tillsynen inriktades riskbaserat på riskerna för olycksfall, psykosocial belastning, fysisk belastning, kemikalierisker och fukt- och mögelproblem. Dessutom inriktades tillsynen på sådana branscher inom vilka det förekommer mera grå ekonomi än i genomsnitt, arbetar många utländska arbetstagare eller där det förekommer mycket så kallade atypiska anställningsförhållanden. Den precisare inriktningen av tillsynen framgick bland annat i att antalet meddelade anvisningar steg med tio procent från året innan. Antalet inspektioner i samband med vilka det inte gavs myndighetshandledning alls, minskade en aning.

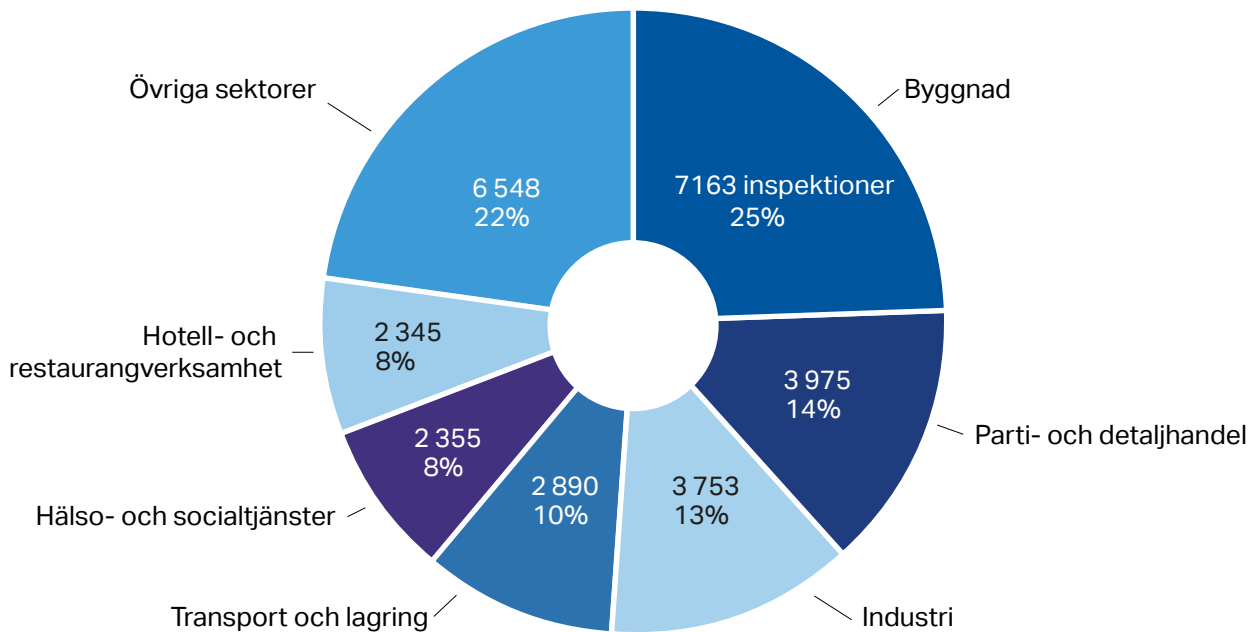
Förenhetligandet av tillsynen utvecklades genom att vi i tillsynen tog i bruk delfaktorer för hantering av säker-

heten. I tillsynen består helheten som gäller säkerhets- hanteringen av allmänna delområden som berör alla arbetsplatser, till exempel identifiering och bedömning av risker, företagshälsovårdens arbetsplatsutredning och genomgång av arbetsgivarens allmänna skyldigheter. I samband med identifieringen och bedömningen av risker och i bedömningen av företagshälsovårdens arbetsplatsutredning säkerställde vi särskilt att den psykosociala belastningen hade beaktats. Vi gick igenom helheten om säkerhetshantering i samband med den vanliga arbetsplatstillsynen på sådana tillsynsobjekt där faktorerna inte tidigare hade bedömts. I tillsynen av samma koncerns olika arbetsställen eller bygg- arbetsplatser behandlades helheten endast i tillämpliga delar. Helheten behandlades inte heller i samband med vissa särskilda inspektioner, till exempel vid tillsynen av beställaransvarslagen eller i samband med MLC-inspektioner inom sjöfarten. Hela helheten av säkerhetshanteringen inspekterades i samband med cirka hälften av alla inspektioner.

Viktiga ändringar 2016 i den kundinitierade verksamheten var den nationella telefonrådgivningen som togs i bruk och centreringen av behandlingen av tillståndsärenden så att ett ansvarsområde handlägger alla tillstånd i anslutning till ett bestämt ämnesområde. Centreringen av tillståndsärendena förtydligade särskilt tillståndsprocesserna för många företag som verkar inom ansvarsområdets verksamhetsområde och säkerställde för sin del en enhetlig handläggning av tillståndsärendena. Tillsyn som sker på kundernas initiativ utövades liksom tidigare utgående från myndighetens övervägande.

Ungefär hälften av inspektionerna som grundade sig på kundinitiativ genomfördes utifrån anmälningar om olycksfall i arbetet. Dessutom inriktades inspektioner till exempel utifrån anmälningar om yrkessjukdomar, på grund av olika problem i den fysiska och psykiska arbetsmiljön och utifrån problem i anslutning till villkoren för anställningsförhållandet.

Inriktningen av arbetarskyddsinspektioner enligt bransch

Byggbranschen

Var fjärde arbetarskyddsinspektion genomfördes inom byggbranschen. Under rapporteringsåret genomfördes över 7 000 inspektioner. I tillsynen av byggbranschen betonas bekämpningen av olycksfall, den fysiska belastningen och hanteringen av kemiska agens. Grå ekonomi och utländsk arbetskraft står också i fokus i tillsynen inom byggbranschen.

Under 2016 inleddes i byggbranschen ett riksomfattande projekt över säkerheten i arbetet vid renovering. Inom projektet inspekterades företag som var huvudsakliga genomförare av byggprojekten, rivningsföretag, ytbeläggingsföretag samt asbestsaneringsföretag där bland annat epoxi, akryl- och uretanbeläggning samt kvarts och byggdamm orsakar kemiska exponering.

Effekterna som de senaste årens lagstiftningsändringar inom byggbranschen har haft på bekämpningen av den grå ekonomin och på ökningen av skatteintäkter har varit betydande. Åtgärderna har höjt byggbranschen lönesumma och skatteinkomst. Den positiva utvecklingen har påverkats av rätt inriktade tillsynsåtgärder och ett brett samarbete mellan intressegrupperna och myndigheterna.

Handeln

Under rapporteringsåret övervakades den grundläggande säkershantering i samband med alla inspektioner. I tillsynen uppmärksammades särskilt den psykosociala belastningen som hot om våld och ensamarbete innebär inom handelsbranschen. Vi uppmärksammade också hanteringen av kemiska risker, liksom också anställningars längd och i vilka situationer arbetskraft anlitas. Beroende på objektet inriktades tillsynen dessutom på företagshälsovården och olika faktorer i anslutning till arbetsmiljön som lyftes fram under skyddsronnen.

Inom handeln inverkar arbetsplatsens storlek och läge på hurdana risker som förekommer. Observationerna som vi gjorde i tillsynen visar att frågor kring anställningsförhållandena, i synnerhet på de minsta arbetsplatserna, hör till de mest typiska utmaningarna i branschen.

Transportbranschen

Arbetskyddsmyndigheten utövar företagstillsyn inom transportbranschen. Långtradar- och bussbolag är skyldiga att iaktta kör- och vilotider och vi genomförde närmare 1 200 inspektioner av transportbolag under rapporteringsåret. Förutom kör- och vilotider inspekterades också taxiverksamhet, paketbilskörningar och terminalverksamheter. Allt som allt genomfördes cirka 2 900 arbetskyddsinspektioner inom transport- och lagerbranschen.

Tillsynen av transportbranschen regleras av EU-normer som fastställer vilken utbildning inspektörer som övervakar kör- och vilotider ska ha och minimiantalet inspektioner. Tillsynen över transportbranschen utövas också med beaktande av den grå ekonomin. Under rapporteringsåret fäste vi också uppmärksamhet på bland annat iakttagande av allmänbindande kollektivavtal och procentförhöjningarna vid övertidsarbete. Utländska aktörer och så kallade förare med firmanamn innebär ett särskilt slag av utmaningar inom transportbranschen eftersom de begränsar arbetskyddsmyndighetens verkliga inspektionsmöjligheter.

Observationerna i samband med inspektionerna visar att kör- och vilotider och arbetstidsbokföringen iaktas bättre i transportbranschen, men det behövs fortfarande myndighetshandledning inom dessa områden. Det förekommer även fortfarande brister i anslutning till iakttagande av de centrala villkoren i anställningsförhållandet.

Social- och hälsovårdstjänster

Insatsområdena i tillsynen av social- och hälsovårdstjänsterna var hanteringen av skadlig fysisk och psykosocial arbetsbelastning och förebyggande av säkerhets- och hälsorisker i arbetsmiljön. Inom hälsovården inriktades tillsynen också på kemikaliesäkerheten och på förebyggande av olycksfall till följd av användningen av vassa instrument.

Grundläggande arbetskyddsfrågor visade sig utgöra de viktigaste arbetskyddsutmaningarna inom social- och hälsovårdsbranschen: bedömningen av faror och tillämpningen av företagshälsovårdens arbetsplatsutredning i arbetskyddsverksamheten. Utgående från observationerna i tillsynen borde arbetsgivarna mera systematiskt beakta även hanteringen av hot om våld och identifieringen och förebyggande av skadlig belastning i arbetet. I tillsynen framträdde dessutom särskilt utmaningar i anknytning till inomhusluftens kvalitet på arbetsplatser inom den offentliga förvaltningen, som t.ex. problem med funktionsdugligheten hos ventilationsanordningar och hälsorisker som beror på inomhusluften i fastigheter i dåligt skick.

I slutet av året inleddes planeringen av ett riksomfattande tillsyns- och kommunikationsprojekt i anslutning till social- och hälso-tjänster som inriktas på privata arbetsgivare. Projektet fullföljs under 2017–2018.

Bild: Reetta Aho

Manuell hantering till exempel är en betydande arbetskyddsutmaning inom social- och hälsovårdsbranschen.

Industri- och gruvverksamhet

Bland industribranscherna har särskilt livsmedels-, trä-, metall- och kemiindustrin varit föremål för arbetskyddstillsynen under rapporteringsåret. Inom arbetskyddet i industrin framhävs faktorer i anknytning till den fysiska arbetsmiljön, men också den psykosociala belastningen har uppmärksammats i tillsynen. Inom industrin har vi dessutom övervakat hanteringen av kemiska faror och att arbetsgivarna uppfyller sina skyldigheter att säkerställa och bevara uppgifterna om utländsk arbetskraft.

Observationerna i tillsynen visar att det finns mycket att förbättra på arbetsplatserna inom industrin både i fråga om maskiners och anordningars funktionsduglighet och i fråga om kemikalier.

Gruvdrift bedrivs främst i Norra Finland. I gruv-

branschen förekommer betydande riskfaktorer. Av den här orsaken har branschen övervakats i omfattande utsträckning redan i många år. Arbetskyddsläget inom branschen har utvecklats i en positiv riktning. Säkerhetsarbetet som aktörerna bedriver är systematiskt, riskerna identifieras och bedöms och det tillämpas rutiner på arbetsplatserna i syfte att hantera olika slag av risker inom säkerheten i arbetet.

I inspektionerna som gällde brytning behandlades framför allt hanteringen av asbestfibrer för vilken arbetsplatserna hade fungerande rutiner. På anrikningsverken fastställde vi brister särskilt när det gällde nödduscher och i fråga om ordning och reda. Bland entreprenörerna på gruvområdena fastställde vi brister särskilt när det gällde att försäkra sig om att maskiner och anordningar var i funktionsdugligt skick.

Bild: Reetta Aho

Säkerheten i arbetsmiljön kan mätas med hjälp av olika mätinstrument och en aktuell uppföljning av dem motiverar till att fästa uppmärksamhet vid säkerheten i arbetet.

Bild: Seppo Suhonen

Skogen som arbetsmiljö innebär särskilda utmaningar till exempel för räddningsarbete. Bild på en övningssituation.

Hotell- och restaurangbranschen

Inom hotell- och restaurangbranschen orsakar hot om våld psykosocial belastning. Typiska för branschen är också fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Dessutom förekommer inom hotell- och restaurangbranschen atypiska anställningsförhållanden där anställningarnas längd eller olika situationer där arbetskraft anlitas kan medföra problem.

Arbetskyddstillsynen inom hotell- och restaurangbranschen har under rapporteringsåret inriktats på grundläggande hantering av säkerheten och ovan nämnda faktorer. Dessutom har vi övervakat arbetsgivarens skyldigheter att säkerställa och bevara uppgifter om utländska arbetstagare. Vi har övervakat frågor i anslutning till anställning med beaktande av bekämpningen av grå ekonomi. Dessutom har vi övervakat företagshälsovårdens verksamhet, fysiska arbetsförhållanden, kemiska agens och frågor som gäller hyrda arbetstagare.

Observationerna i samband med tillsynen visar att det inom hotell- och restaurangbranschen förekommer brister i anslutning till företagshälsovården, som till exempel när det gäller ordnande av företagshälsovård och arbetsplatsutredningar.

Jord- och skogsbruk

Syftet med arbetskyddstillsynen av jord- och skogsbruk är att främja arbetsgivarnas beredskap att identifiera och avlägsna olägenheter och riskfaktorer samt skapa fungerande rutiner för hanteringen av säkerheten. Ansvarsområdet för arbetskyddet vid regionförvaltningsverket i Östra Finland samordnar tillsynen över jord- och skogsbruket i hela landet.

Sammanlagt genomfördes cirka 730 inspektioner på arbetsplatser inom jord- och skogsbruket och av dem gällde mer än 60 procent lantbruket. Tyngdpunkten i tillsynen låg på övervakningen av att skyldigheterna i samband med hanteringen av säkerheten uppföljdes samt på den psykosociala och fysiska belastningen, kemiska agens, grå ekonomi och utländsk arbetskraft. Anlitande av utländsk arbetskraft i skogsbruket är ovanligt, men inom lantbruket däremot anlitas utländska arbetstagare allmänt.

Sjöfart

Arbetskyddstillsynen inom sjöfarten utgjordes liksom tidigare år av inspektioner i anknytning till certifikat för arbete till sjöss och andra återkommande inspektioner av fartyg. Arbetskyddsmyndigheten är skyldig att inspektera alla fartyg i internationell trafik med tre års intervall, liksom alla fartyg i inhemsk trafik med en bruttodräktighet på över 200.

De viktigaste arbetskyddsproblemen gäller det höga antalet arbetstimmar som små besättningar leder till och belastningen som besättningen därmed utsätts för. I tillsynen har vi gett akt på tillräckliga vilotider och arbetstimmarnas antal. Det inspekterades 141 fartyg under verksamhetsåret, av dem var 71 små fartyg på under 200 bruttoton.

Den internationella arbetsorganisationen ILO: s konvention om arbete till sjöss (MLC 2006) förutsätter hamnstatskontroller av fartyg i internationell trafik. Arbetskyddsinspektörerna genomförde 17 MLC-inspektioner av utländska fartyg. Inspektionerna inriktades på sjöfararnas arbets- och levnadsmiljö och deras anställningar. Arbetskyddstillsynen inom sjöfarten utförs i samarbete med säkerhetsmyndigheten för sjöfart, och därför är det viktigt att myndigheterna utbyter information.

Beställaransvarslagen

Genom beställaransvarslagen eller lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) strävar man efter att skapa förutsättningar för beställaren att säkerställa att avtalspartnerna uppfyller sina lagstadgade skyldigheter. Syftet med lagen är att främja lika konkurrens mellan företag samt iakttagande av anställningsvillkor.

Det är ansvarsområdet för arbetskyddet vid regionförvaltningsverket i Södra Finland som ansvarar för tillsynen över beställaransvarslagen i hela landet. Målet för tillsynen är att bekämpa olägenheter som grå ekonomi och osund konkurrens orsakar företag och samhället.

Under rapporteringsåret genomfördes närmare 1 800 inspektioner om beställaransvaret och i samband med 60 procent meddelades beställaren anvisningar. Tillsy-

nen inriktades särskilt på byggnadsbranschen, industrin, logistiken och servicebranscherna. I samband med beställaransvarstillsynen under rapporteringsåret kunde vi konstatera att försummelseavgiftsprocesserna sjönk väsentligt jämfört med tidigare år. En betydande orsak till nedgången kan anses vara lagändringen enligt vilken ett avtal som ingåtts med en avtalspartner med skatteskuld inte automatiskt leder till att en försummelseavgift påförs. En annan orsak är att företagen känner till beställaransvarslagen bättre än tidigare. Särskilt i företag inom byggnadsbranschen befinner sig allt flera tillsynsobjekt i ett bra tillstånd.

Bristerna som påtalas i fallen, som har resulterat i att en försummelseavgift har påförts, har oftast gällt betalning av skatter och pensionsförsäkringar. Beaktansvärt är också att det i allt flera fall av försummelseavgift handlar om utländska avtalspartner och bristfälliga utredningar om utländske avtalspartners pensions- och olycksfallsförsäkringar.

Tillsynen över beställaransvarslagen skildras närmare i rapporten [Tilaajavastuuvalvonta 2016](#) (på finska).

Tillstånd som beviljats av arbetskyddsmyndigheten

Lagstiftningen begränsar utförandet av vissa arbeten. Vissa arbeten får utföras med arbetskyddsmyndighetens bemyndigande eller undantagstillstånd. För vissa arbeten, till exempel asbest- och byggnadsarbeten, ska dessutom lämnas en anmälan till arbetskyddsmyndigheten innan arbetet inleds.

Arbetskyddsmyndighetens tillståndsförvaltning 2016	
Kompetensbrev för laddare	263
Tillstånd för asbestsanering	113
Undantagstillstånd i anslutning till arbetstidslagen	199
Undantagstillstånd som gäller unga arbetstagare	179
Undantagstillstånd för lyftkranförarens kompetens	36
Övriga undantagstillstånd	2

Laddarbrev och asbesttillstånd

Ärenden som gäller kompetensbrev för laddare och tillstånd för asbestsanering avgörs för hela landets del av ansvarsområdet för arbetskydd vid regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Ansvarsområdet för också register i anknytning till tillstånden.

Eftersom tillstånden gäller yrkesutövning kräver beviljandet och återkallandet av tillstånd ett omfattande utredningsarbete. Särskilt för laddarkompetensens del omfattar handläggningen av tillstånd rikligt med fall som kräver prövning.

Handläggningen av tillståndsansökningar förutsätter informationsutbyte och samarbete med andra myndigheter, utbildningsinrättningar och branschaktörer eller instanser som representerar dessa.

Undantagstillstånd i anslutning till arbetstidslagen

Avgöranden om undantagstillstånd i enlighet med arbetstidslagen fattas centrerat av ansvarsområdet för arbetskyddet vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Sådana undantagstillstånd ansöks om till exempel för nattarbete eller för avvikande ordinarie arbetstid, som till exempel räddningsverkens arbetsarrangemang som omfattar på arbetspass på 24 timmar.

Undantagstillstånd för unga

Undantagstillstånd för arbete som utförs av unga arbetstagare gäller arbete som unga under 14 år utför som uppträdande eller statister i konst- eller kulturföreställningar, medan tillstånden och undantagstillstånden som ansöks om för unga som har fyllt 14 år gäller särskilt skadliga och farliga arbeten. Största delen av undantagstillstånden för unga gäller under 14-åringars

Asbestlagstiftningen förnyades

Lagstiftningen om asbestsanering förnyades i början av 2016. Bestämmelser om tillstånd för asbestsanering och asbestsanerarens kompetens och bestämmelser om upprätthållande av register över dessa har koncentrerats till lagen.

Tidigare bemyndiganden för asbestrivning gäller i två år efter att lagen har trätt i kraft. Nya tillstånd för asbestsanering beviljas på viss tid eller som giltiga tillsvidare. I samband med tillståndsförfarandet utreds sökandes rättskapacitet och att sökande har till sitt förfogande de maskiner och anordningar som behövs för asbestsanering och robusta serviceutrymmen.

Den nya lagstiftningen bestämmer hur förfarandet vid asbestsanering ska se ut och fastställer krav i anknytning till asbestsaneringsplaner, metoder, arbetsredskap och användningen av personlig skyddsutrustning.

Asbestförekomsten ska kartläggas i alla byggnader som byggdes före 1994 innan konstruktionerna rivs. Hanteringen av asbestcementprodukter, som till exempel sanering av asbesthaltiga vägg- och takskivor i utomhuslokaler är arbete som förutsätter tillstånd för asbestsanering.

uppträdande på teatrar eller i televisionen.

Undantagstillstånden för ungas arbete beviljas centrerat av ansvarsområdet för arbetskyddet vid regionförvaltningsverket i Östra Finland. Genom samarbete med de instanser som ansökt om de flesta tillstånden har vi kunnat bekanta oss med de ungas arbetsförhållanden och arrangemangen i anslutning till ansökan om tillstånd.

Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handleder

Förutom tillsynen ger arbetskyddsmyndigheten också råd och handleder arbetstagare och arbetsgivare i frågor som berör hälsan och säkerheten i arbetet och anställningsvillkoren. Rådgivningen och handledningen stöder tillsynen, och syftet med dem är att få arbetsplatserna att själva se till att arbetskyddet ligger på åtminstone den miniminivå som det stadgas om i lagen. De viktigaste av arbetskyddsmyndigheternas styrningskanaler är webbtjänsten Tyosuojelu.fi som reformerades helt i slutet av 2015 och den nationella telefonrådgivningen som inledde sin verksamhet i februari 2016.

Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi

Tyosuojelu.fi är arbetskyddsförvaltningens webbtjänst vars mål är att förmedla både arbetstagare och arbetsgivare aktuell arbetskyddsinformation. År 2016 besöktes Tyosuojelu.fi av över 650 000 användare. Frågorna om anställningsförhållanden hör till de mest populära ämnena. Webbtjänstens hela innehåll finns tillgängligt på svenska och de viktigaste ämnesområdena har också publicerats på engelska.

Till följd av ändringen av lagen om utstationerade arbetstagare som trädde i kraft 2016 har vi publicerat

ett avsnitt om utstationerade arbetstagare på Tyosuojelu.fi där det bland annat framgår vilka anställningsvillkor som ska tillämpas på utstationerade arbetstagare. Ansvarsområdet för arbetskyddet vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland är kontaktmyndighet i landet i frågor som gäller utstationerade arbetstagare.

Andra kommunikationskanaler

Arbetskyddsförvaltningen kommunicerar också i de sociala medierna Facebook och Twitter. De sociala medierna utnyttjas som stöd för användningen av Tyosuojelu.fi och ska styra användarna till webbtjänsten där det finns aktuell och begriplig information om arbetskyddet.

Under 2016 medverkade arbetskyddsförvaltningen i sex mässor vars teman bland annat var säkerheten i arbetet vid byggnadsarbete och inom vårdsektorn. På mässorna besvaras frågor om tillsynen av arbetskyddsexperter. När det gällde mässor samarbetade vi särskilt med Tukes.

I slutet av 2016 inleddes en reform av arbetskyddsförvaltningens publikationsverksamhet. Guider, broschyrer och andra publikationer publiceras i fortsättningen som elektroniska nätpublikationer i ett förnyat format i webbtjänsten Tyosuojelu.fi.

Nyckeltal 2016 för arbetskyddsförvaltningens kommunikation	
Tyosuojelu.fi användare	651 843
Meddelanden till medierna	106
Webbnyheter	59
Grupper som besökt arbetskyddsutställningen	165
Medverkan i mässor	6

Arbetskyddsförvaltningen

gillas av 850
på Facebook

har 650 följare
på Twitter.

Den nationella telefonrådgivningen

Arbetskyddsförvaltningens nationella telefonrådgivning inledde sin verksamhet i början av februari 2016. Under rapporteringsåret tog rådgivningen emot över 23 000 samtal. Det primära syftet med rådgivningen är att handleda både arbetstagare och arbetsgivare så att de själva kan rätta till förhållandena på arbetsplatsen. Telefonrådgivningen förbättrar också arbetskyddsmyndighetens tillgänglighet och främjar en enhetlig tillsyn och rådgivning runt om i landet. Samtidigt effektiviseras också resursanvändningen vid ansvarsområdena för arbetskyddet. Styrningen via telefonrådgivningen baserar sig på lagstiftningen. Myndigheten har till exempel inte hand om indrivningen av lönefordringar.

I telefonrådgivningen ger arbetskyddsinspektörerna vid ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken råd i alla frågor som berör arbetskyddet, till exempel arbetsavtal, anställningslagstiftning, förhållandena på arbetsplatsen, psykosocial belastning eller säkerheten hos maskiner och anordningar. Under rapporteringsåret fram-

Samtal till arbetskyddsförvaltningens nationella telefonrådgivning 2016

Anställningsförhållanden	13 882
Arbetsmiljön	3 841
Byggbranschen	3 283
Välbefinnande i arbetet	2 183
Sammanlagt	23 289

hävdes särskilt ändringarna i asbestlagstiftningen i rådgivningen för byggnadsbranschen. Det ställdes också många frågor om inomhusluften. Frågorna om anställningar handlade oftast om avslutande av anställningar och löner. Inom välbefinnandet i arbetet ställdes det mest frågor om trakasserier.

Enligt en enkät i slutet av 2016 var kunderna nöjda med betjäningen som de fick via telefonrådgivningen. Kundtillfredsställelsen fick betyget 4,21 på skalan 1–5.

Arbetskyddsförvaltningens nationella telefonrådgivning betjänar kunderna runt om i Finland vardagar under tjänstetid klockan 8–16.15. Den nationella telefonrådgivningens telefonnummer är 0295 016 620.

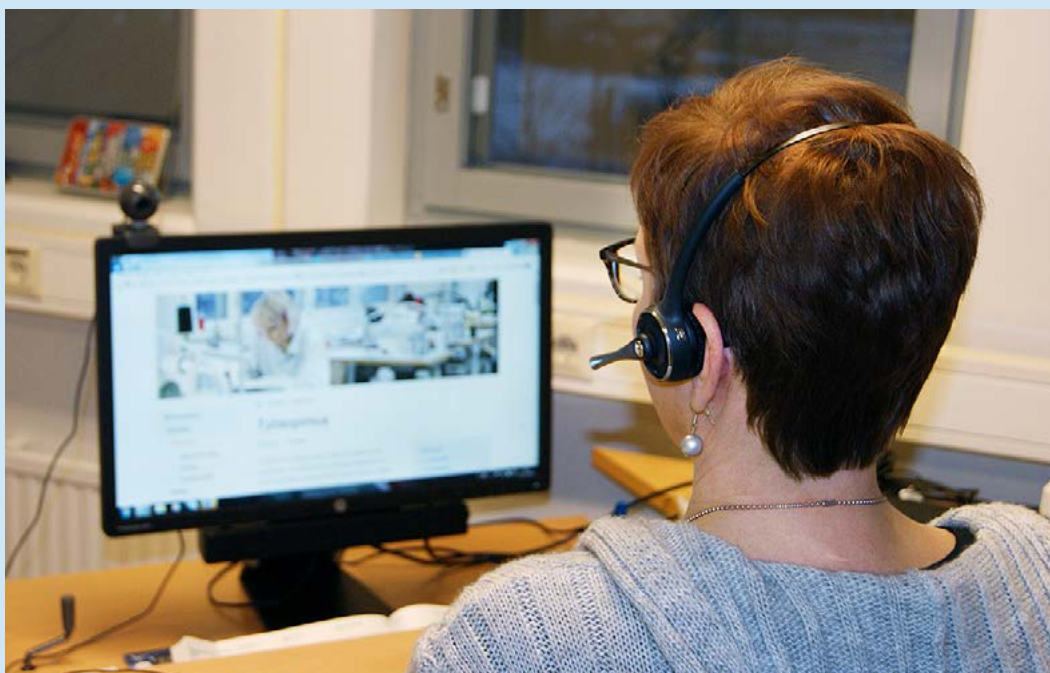

Bild: Reetta Aho

Arbetskyddsinspektörerna ger kunderna råd i arbetskyddsmyndighetens nationella telefonrådgivning.

Arbetskyddsförvaltningens resurser

Ar 2016 förfogade ansvarsområdena för arbetskyddet över 431 årsverken och arbetskyddsavdelningen över 52 årsverken. Av verksamhetsanslagen gick cirka 90 procent till personalens löner.

Arbetskyddsförvaltningens personalmängd är på nedgång till följd av de minskade anslagen. Den mest betydande personalavgången sker via pensioneringar, och därför har också medelåldern bland de anställda sjunkit. Personalens kompetens har i mån av möjlighet utvecklats för att täcka kompetensen som avgår och nya rekryteringar har genomförts endast för att bevara den nödvändiga kompetensen.

Under rapporteringsåret har ansvarsområdena för arbetskyddet satsat kraftigt på att utveckla den interna utbildningen särskilt med hjälp av nätpedagogik. Genom utveckling av de elektroniska inlärningsmiljöerna och självstudiematerial blir utbildningen flexiblare. Samtidigt kan också resurserna för resor minskas.

Inom den interna utbildningen vid ansvarsområdena

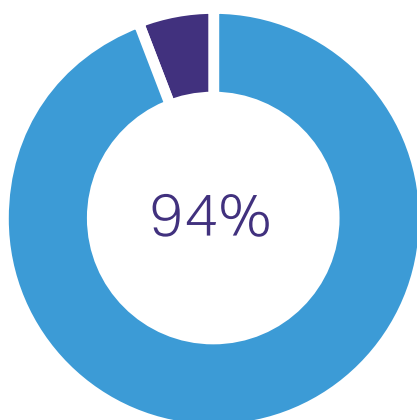
för arbetskyddet är det största strategiska målet att förenhetliga tillsynsgreppet och leverera en jämn kvalitet av arbetskyddstillsynen.

Både inom social- och hälsovårdsministeriet och i regionförvaltningsverken genomförs årligen enkäter om tillfredsställelsen i arbetet. I enkäten följs utvecklingen av personalens välbefinnande i arbetet upp och utvecklingsobjekt identifieras. Utgående från enkäten väljs konkreta utvecklingsåtgärder ut som följs upp. Via enkäter om ledarskap följs också utvecklingen av ledningskulturen upp.

Under rapporteringsåret har ansvarsområdena för arbetskyddet satsat kraftigt på att utveckla den interna utbildningen särskilt med hjälp av nätpedagogik.

Arbetskyddsavdelningen

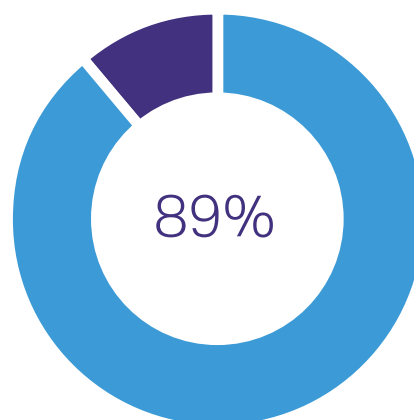
Lönekostnadernas andel
av verksamhetsanslagen 2016

Verksamhetsanslagen
sammanlagt 3,5 milj. €

Ansvarsområdena för arbetskyddet

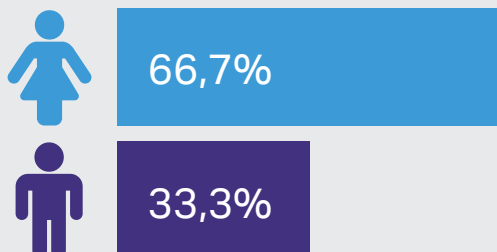
Lönekostnadernas andel
av verksamhetsanslagen 2016

Verksamhetsanslagen
sammanlagt 26,2 milj. €

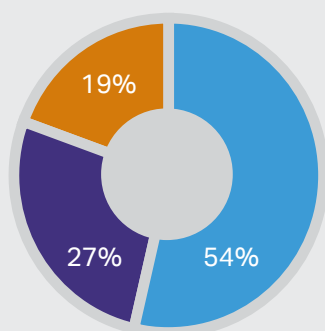
Arbetskydds- avdelningen

Könsfördelning

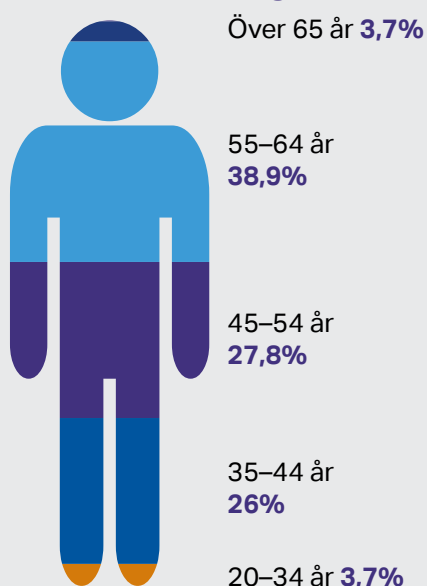

Personalstruktur

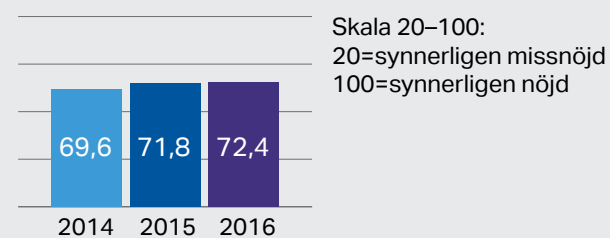
- Sakkunniga
- I olika stöduppgifter
- Ledning, chefer

Åldersfördelning

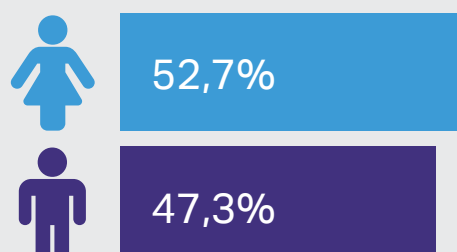

Tillfredsställelse i arbetet

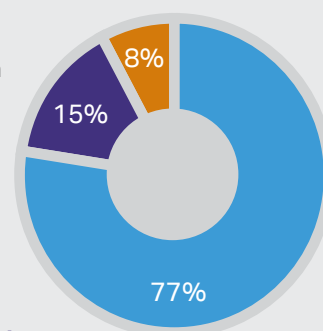
Ansvarsområdena för arbetskyddet

Könsfördelning

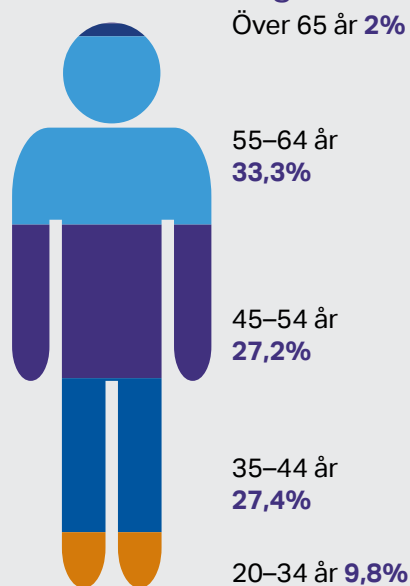

Personalstruktur

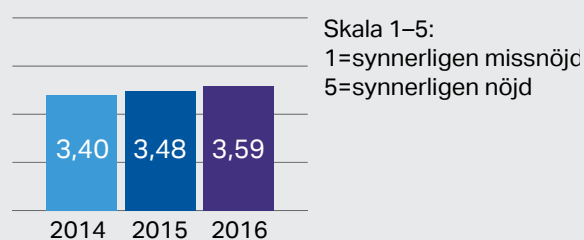
- Inspektörer och andra sakkunniga
- I olika stöduppgifter
- Ledning, chefer

Åldersfördelning

Tillfredsställelse i arbetet

Lagar och bestämmelser samt beredningen av dem

Arbetskyddsmyndigheten övervakar att över hundra författningar om arbetslivet iakttas. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för beredningen av lagstiftningen i anslutning till säkerheten i arbetet. Arbetskyddsmyndigheten övervakar dessutom i bred utsträckning även andra lagar om arbetslivet, som till exempel lagstiftning i anslutning till anställningar och bekämpning av grå ekonomi.

Den nationella arbetskyddslagstiftningen och arbetskyddslagar på EU-nivå bereds av delegationen för beredning av arbetskyddsbestämmelser i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Delegationen verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt regeringsprogrammet bekämpas den grå ekonomin aktivt, och en smidig överföring av information mellan myndigheterna säkerställs. Genom att arbetskyddsmyndighetens rätt till information har utvidgats tas även för arbetskyddsmyndigheten fram fullgöranderapporter som produceras av Enheten för bekämpning va grå ekonomi till stöd för arbetskyddstillsynen i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. Under rapporteringsåret bereddes en lagändring som berör Enheten för bekämpning av grå ekonomi och lagändringen trädde i kraft i början av 2017. Ändringarna i lagen om arbetskyddstillsynen och arbetskyddssamarbetet på arbetsplatsen och i lagen om företagares pension som bereddes samtidigt träder i kraft 1.5.2017.

Den nya lagen om laddare (423/2016) och statsrådets förordning om kompetensbrev för laddare (458/2016) trädde i kraft 1.9.2016. Samtidigt trädde även ändringarna av statsrådets förordning om säkerheten vid sprängnings- och brytningsarbeten (644/2011) i kraft.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade en förordning om koncentrationer som befunnits skadliga

(1214/2016). Dessutom publicerades social- och hälsovårdsministeriets guide HTP-värden 2016 om tillämpningen av förordningen.

Lagstiftningen som bereddes på trepartsbasis under rapporteringsåret samlats i bilaga 2.

Lagarna som övervakas av arbetskyddsmyndigheten har samlats på sidan [Aktuell arbetskyddslagstiftning](#) i webbtjänsten Tyosuojelu.fi.

Fastställande av kollektivavtal med allmänbindande verkan

I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet verkar Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan som utreder kollektivavtalens representativitet och fastställer kollektivavtal som bidande, när en tillräcklig andel av arbetstagarna inom branschen omfattas av kollektivavtalet. Som tillräcklig har betraktats att en aning under hälften av arbetstagarna inom branschen omfattas av kollektivavtalet.

Med ett allmänt bindande kollektivavtal avses ett kollektivavtal som alla arbetsgivaren som är verksamma inom branschen är skyldig att tillämpa som miniminivå i anställningsförhållandena som arbetsgivaren ingår. Enligt arbetsavtalslagen ska arbetsgivaren åtminstone följa det riksomfattande kollektivavtal som betraktas som representativt inom branschen.

Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan utredde 25 kollektivavtal 2016. Beslut om fastställande av allmänt bindande verkan gavs för fem kollektivavtals del. I slutet av året gällde 165 kollektivavtal med allmänt bindande verkan. De allmänt bindande kollektivavtalen, översättningarna och besluten har publicerats i statens författningsbank Finlex.

Utveckling av arbetskyddstillsynen

Arbetskyddstillsynen utvecklas fortgående. De viktigaste utvecklingsobjekten för tillsynen har definierats i den fyraåriga ramplanen för ansvarsområdena för arbetskyddet.

Utgående från interna referentbedömningar och bedömningar som gjorts av intressegrupper och inom EU utvecklas till exempel valet av tillsynsobjekt och förfaranden i anslutning till användningen av sakkunnigtjänster. Intressegrupper och personal har tillfrågats om åsikterna om insatsområden och volymer för innehållet av tillsynen.

Ett av de viktigaste målen är att arbetskyddstillsynen ska bli allt enhetligare. Det är viktigt för arbetskyddstillsynen genomslagskraft och enhetlighet att gemensamma principer för tillsynens innehåll och för

genomförandet bestäms. I syfte att säkerställa att den riskbaserade arbetskyddstillsynen är enhetlig inrättades en arbetsgrupp som har som uppgift att definiera begreppen inom den riskbaserade helheten och tillsynens mest centrala innehåll samt att kartlägga olika tillsynsmetoder och på ett allmänt plan bestämma i vilka situationer dessa tas i bruk. Arbetet för att förenhetliga tillsynen fortsätter i följande skede inom de enskilda branscherna och segmenten.

Tillsynsmetoderna och sättet att greppa arbetet uppmärksammas med tanke på utvecklingen av arbetskyddstillsynens kvalitet och kvalitetsledningen. Tillsynsmetoderna väljs så objektspecifikt som möjligt, men ändå så att en jämn kvalitet av tillsynen kan bevaras.

Kundorienterade tjänster utvecklas till stöd för arbetskyddet

Digitalisering och kundorientering hör till regeringens spetsprojekt. Arbetskyddsförvaltningen medverkar i många utvecklingsprojekt i vilka man eftersträvar mera kundorienterade tjänster genom att digitalisera verksamheten. Syftet är att arbetskyddsmyndigheten kan förbättra både betjäningen på arbetsplatserna och den egna lönsamheten.

Den nationella tjänstarkitekturen, KaPA, bygger upp en gemensam grund för utvecklingen av den offentliga förvaltningens elektroniska tjänster. Arbetskyddsförvaltningen medverkar i arbetet för att fullfölja den nationella tjänstarkitekturen. Under rapporteringsåret inleddes arbetet med att ta fram tjänstebeskrivningar för typiska kundprocesser. Av

arbetskyddsförvaltningens tjänstebeskrivningar är största delen anmälningar eller tillstånd, som till exempel förhandsanmälan om byggnadsarbete. Av tjänstebeskrivningarna som gäller arbetskyddsrådgivningen är webbtjänsten den viktigaste. Syftet är att skapa tjänster som gör att kunden själv enkelt kan hitta svaret på sin fråga.

Arbetet med att ändra arbetskyddsförvaltningens blanketter och samtidigt göra dem kundvänligare inleddes under rapporteringsåret. Synkroniseringen av innehållet och strukturen i webbtjänsten Tyosuojelu.fi med tjänstebeskrivningarna bereddes. Under rapporteringsåret bereddes även den elektroniska ärendehantering för arbetsgivarna som i det första skedet gäller möjligheten att lämna in anmälningar elektroniskt till arbetskyddsförvaltningen. Under 2016 utformades även verksamhetsmodellen för samservice för ärenden som gäller arbetshälsa och säkerheten i arbetet.

Utveckling arbetarskyddet och arbetslivet

Många av regeringens spetsprojekt gäller utvecklingen av arbetarskyddet. Syftet med utvecklingen av arbetarskyddet är att lyfta fram betydelsen av ett gott arbetsliv för människor, organisationer och för samhället. Strävan är att alla arbetsplatser ska vara på åtminstone den lagstadgade miniminivån i fråga om arbetshälsa och säkerheten i arbetet. En del av utvecklingen av arbetarskyddet är samarbetet i frågor om säkerheten i arbetet och arbetshälsa. I de nya insatsområdena för företagshälsovården till exempel framhävs samarbetet inom företagshälsovården.

Genom olika åtgärder för att utveckla arbetarskyddet och genom nätverkssamarbete vill vi hjälpa arbetsplatserna att enkelt hitta och kunna utnyttja den information de behöver. Arbetsplatserna kan också få referentstödet genom att samla in och dela goda exempel.

Arbetskyddsförvaltningen medverkar bland annat i följande av regeringens spetsprojekt:

- Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE), ett delprojekt som särskilt behandlar verksamhetsmodellen för en familjevänlig arbetsplats.
- Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra (OTE).

I fokus för verksamhetsmodellen för familjevänliga arbetsplatser står den verksamhet på arbetsplatsen som ska stöda en spridning av familjevänliga verksamhet på arbetsplatserna. I projektet vill man lyfta fram, sprida och förankra verksamhetsmodeller för arbetsplatserna som stöder sammanjämknings av

Bild: Piretta Pietilä

arbetet och familjelivet och som ökar familjevänligheten. För arbetsgivarna syns fördelarna med familjevänliga åtgärder bland annat i personalens välbefinnande och som ökad arbetsmotivation och lönsamhet samt som en positiv arbetsgivarbild som till exempel inverkar positivt på rekryteringar.

Bild: Piretta Pietiä

Şengül Coşar, Deniz Akarsu och Tolga Eray Boğa från det turkiska arbets- och socialministeriet bekantade sig med implementeringen av EU:s direktiv och tillsynen av författningarna inom byggnadsbranschen. Höjdpunkten under vistelsen var ett besök på en byggarbetsplats i Helsingfors.

Samarbete med nätverksbyggande med andra aktörer

Samarbete på trepartsbasis bedrivs regionalt och nationellt

Arbetskyddsförvaltningen samarbetar intensivt med arbetsgivarna och arbetstagarna. Samarbete på trepartsbasis bedrivs i omfattande utsträckning både inom beredningen av arbetskyddslagor och -bestämmelser och i planeringen och utvecklingen av arbetskyddsförvaltningens verksamhet.

Vid alla regionförvaltningsverks ansvarsområden för arbetskyddet verkar som officiellt samarbetsorgan en arbetskyddsnämnd på trepartsbasis.

Nämndernas syfte är att stöda och utveckla arbetskyddstillsynen och att utgöra en förbindelselänk mellan ansvarsområdena för arbetskyddet och de

regionala arbetskyddsaktörerna och arbetsmarknadsorganisationerna. Arbetskyddsnämnderna behandlar betydande utvecklings-, planerings- och uppföljningsprojekt inom arbetskyddet, de allmänna riktlinjerna för arbetskyddet och resultatmål samt resursallokeringen i syfte att främja arbetskyddet och andra frågor som är betydelsefulla för den regionala utvecklingen av arbetsmiljön.

Trepartssamarbetet på riksnivå bedrivs i arbetskyddsdelegationen som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Arbetskyddsdelegationen behandlar principfrågor om arbetskyddet. Målet är att förenhetliga och främja arbetskyddet och utveckla sektorsamarbetet.

Samarbete och informationsutbyte med myndigheter och andra aktörer

Samarbetet mellan myndigheterna och informationsutbytet är betydande faktorer när det gäller att intensifiera arbetskyddsförvaltningens verksamhet. Rapporteringsåret var på många fronter ett aktivt år av utveckling. Särskilt inom bekämpningen av den gråa ekonomin och i tillsynen över utländsk arbetskraft samarbetade arbetskyddsmyndigheten intensivt med gränsbevakningen, polisen och skatteförvaltningen.

Under rapporteringsåret bereddes en lagändring som utvidgar arbetskyddsmyndighetens rätt att få information. Utvidgningen av rätten att få information underlättar bekämpningen av den gråa ekonomin, eftersom det i större utsträckning än nu blir möjligt att få sekretessbelagda uppgifter av andra myndigheter för arbetskyddstillsynen. Genom lagändringen får arbetskyddsmyndigheten rätt att få tillgång till fullgörande rapporter som skatteförvaltningens Enhet för utredning av grå ekonomi tar fram. Dessa rättigheter till information gäller tillsynen över beställansvarslagen, minimivillkoren i anställningar och utländska arbetskraft. Arbetskyddsmyndigheten kan också på eget initiativ överlåta sekretessbelagd information till myndigheter och

vissa andra instanser som har hand om offentliga uppgifter efter att i tillsynen över bekämpningen av grå ekonomi ha fastställt missförhållanden som hör till en annan myndighets kompetensområde.

Samarbetet med regionförvaltningsverkens ansvarsområden för basservice, rättskydd och tillstånd inriktas på tillsynen över företagshälsovården. Med kommunerna samarbetar arbetskyddsförvaltningen till exempel i form av informationsutbyte kring brandsäkerhet, kemikalieövervakning, tillsyn över tobakslagen och byggnadstillsynen.

Med Strålsäkerhetscentralen berör samarbetet övervakningen av radonhalterna på arbetsplatser. En väsentlig del av samarbetet handlar om informationsutbyte i fråga om valet av tillsynsobjekt.

Arbetskyddsförvaltningen samarbetar också med olika forskningsanstalter och andra organisationer i anknytning till arbetslivet, till Arbetshälsinstitutet som erbjuder sakkunnigtjänster, Arbetskyddscentralen som producerar utbildning och material kring säkerheten i arbetet för arbetsplatserna och med Olycksfallsförsäkringscentralen som analyserar kunskap om olycksfall i arbetet. Med säkerhets- och kemikalieverket Tukes samarbetade vi under rapporterings särskilt i frågor som berörde exponering för kemikalier.

Många myndigheter övervakar samma lagstiftning när det gäller kör- och vilotider så samarbetet och informationsutbytet bidrar till utformningen av tillsynsgreppet.

Bild: Riitta Grönroos

Temat för den nordiska arbetsmiljökonferensen som ordnades i Tammerfors var riskbaserad arbetskyddstillsyn. I konferensen deltog cirka hundra arbetskyddssakkunniga.

Internationellt samarbete

Arbetskyddsförvaltningen medverkar i det internationella samarbetet. Särskilt det nordiska arbetskyddssamarbetet är aktivt. Under rapporteringsåret var Finland ordförande för Nordiska ministerrådet. Genom det nordiska samarbetet försöker vi intensifiera möjligheterna att påverka även på EU-nivå.

Under rapporteringsåret ordnades en nordisk arbetsmiljökonferens i Tammerfors under temat riskbaserad arbetskyddstillsyn. I konferensen kom vi överens om samnordiska forskningsprojekt med avsikt att utreda vilka metoder som används i de nordiska länderna för att inrikta den riskbaserade arbetskyddstillsynen.

Europeiskt myndighetssamarbete bedrivs bland annat inom kommittén för ledande arbetskyddsinspektörer (Senior Labour Inspectors Committee, SLIC) som verkar vid Europeiska kommissionen. Bedömningen av arbetskyddsförvaltningarna i EU-länderna är till exempel del av SLIC:s verksamhet. Under rapporteringsåret ledde Finland gruppen för bedömning av arbetskyddsförvaltningen på Malta. Via SLIC ordnas också tjänstmannautbyte.

Arbetskyddsmyndigheterna i EU-länderna har till-

gång till nätverket för informationsutbyte SLIC-KSS och via det kan de arbetskyddsmyndigheterna i de olika EU-länderna ställa varandra frågor eller varna för till exempel arbetsmiljöfaror som de har fastställt. År 2016 ställdes 35 frågor i nätverket.

Trepartssamarbetet bedrivs på europeisk nivå i den rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor ACSH som också verkar i anslutning till Europeiska kommissionen. Under ACSH arbetar arbetsgrupper i vars arbete arbetskyddsavdelningens tjänstemän deltar i.

Europeiska arbetsmiljöbyrån EU-OSHA är ett verk under Europeiska kommissionen vars uppgift det är att främja nätverksbyggande och bedriva samarbete på europeisk nivå och globalt. Verket har nationella koordineringscentraler i över 30 europeiska länder. Koordineringscentral i Finland är SHM:s arbetskyddsavdelning.

EU-OSHA samlar, analyserar och sprider information om arbetshälsa och arbets säkerhet. De europeiska kampanjerna är en viktig del av verksamheten. Under 2016–2017 förs en kampanj med temat "En sund och säker arbetsmiljö genom hela arbetslivet". Kampanjen lyfter fram de starka sidorna i arbetslivet hos personer i olika ålder och olika livssituationer. Med hjälp av kampanjen vill man hitta metoder för att till exempel stödja

ledandet av äldre människor på arbetsplatserna.

Andra internationella samarbetspartner är till exempel den Internationella arbetsorganisationen ILO och Världshälsoorganisationen WHO. Under rapporteringsåret ordnades möten med representanter för ILO. Med generaldirektör Guy Ryder har man kommit överens om att Finlands arbetsinsats består av uppdateringen av kostnaderna för globala olycksfall i arbetet, arbetsrelaterade sjukdomar och för förlorad arbetsinsats för världskonferensen för arbetshälsa och arbets säkerhet som ordnas i Singapore 2017.

Under rapporteringsåret ordnades den internationella konferensen Safety 2016 i Finland, i vilken cirka tusen sakkunniga från olika håll i världen deltog i. I konferensen medverkade talare från olika internationella organisationer.

Den nyaste öppningen inom det finländska arbetskyddskompetensen och arbetskyddssamarbetet är projektet ANOHS 2016–2017. Målet är att stöda närings-

livet inom det arktiska området genom att främja arbets hälsan, arbetssäkerheten och välbefinnandet i arbetet.

Internationellt samarbete i anknytning till tillsynen bedrivs särskilt i tillsynen över utländsk arbetskraft. Genom samarbetet skapas kontakter med arbetskyddsmyndigheten i andra länder vilket gör det enklare att ta kontakt. I tillsynen över utländsk arbetskraft utnyttjas IMI-systemet (Internal Market Information System) som underlättar det myndighetssamarbete som EU förutsätter. Via systemet kan man till exempel begära handlingar av arbetskyddsmyndigheten i ett annat land.

Under rapporteringsåret deltog Finland i EU-projektet Enhancing administrative cooperation through coordinated transnational actions om utstationerade arbetstare. Medverkan i internationellt samarbete gör det möjligt att utbyta åsikter och erfarenheter på praktisk nivå och utnyttja det europeiska utvecklingsarbetet.

Bild: Riitta Grönroos

Direktör Nancy Leppink från ILO besökte SHM:s arbetskyddsavdelningen i samband med konferensen Safety 2016. Värd är avdelningschef Leo Suoma (i mitten) och tillsynsdirektör Raimo Antila.

Arbetskyddsförvaltningens verksamhet i siffror

	2013	2014	2015	2016
Inspektioner och tillsynsobjekt				
Sammanlagda antalet inspektioner	25 594	26 644	28 732	28 325
Sammanlagda antalet inspekterade tillsynsobjekt	20 741	21 779	24 074	23 776
Dokumentinspektioner (inspektionen förrättades utgående från dokument)				
Antalet dokumentinspektioner	3 256	2 499	2 871	2 335
Arbetsplatsinspektioner (inspektionen förrättades genom besök på arbetsplatsen)				
Antalet arbetsplatsinspektioner	22 340	24 145	25 861	25 991
Tid i timmar som i genomsnitt använts för en arbetsplatsinspektion	1,7	1,5	1,4	1,4
Anvisningar och uppmaningar				
Anvisningar	49 667	55 232	56 207	62 689
Uppmaningar	8 223	7 949	8 342	8 120
Tvångsmedel				
Användningsförbud som ansvarsområdet har gett	46	50	35	33
Förpliktande beslut	252	229	234	319
Antalet försummelseavgifter med anledning av beställaransvaret	219	138	85*	37*
Utredningsbegäran och utlåtanden				
Utredningsbegäran till polisen	513	405	367	411
Utlåtanden till polisen/åklagaren	797	542	480	476
Efterfrågan på tjänster				
Sammanlagda antalet kontakter/begäran om tjänster av kunder	61 947	40 800	42 800	37 800
Inspektioner på begäran	2 854	1 819	1 601	1 827
Undersökning av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar				
Utredda olycksfall i arbetet	979	1 210	936	868
Utredda yrkessjukdomar	50	36	42	41
Personal (årsverken)				
Arbetskyddsavdelningen	62	60	57	52
Ansvarsområden	451	449	453	431
Verksamhetsutgifter (1 000 €)				
Arbetskyddsavdelningen	4 485	4 421	4 131	3 541
Ansvarsområden	27 987	28 548	28 169	26 184

* Läget i januari 2017 då många av processerna inte hade avslutats så att mängderna fortfarande kommer att stiga betydligt.

Författningar som färdigställdes 2016

- 308 [Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi](#)
Given 29.4.2016
- 388 [Statsrådets förordning om skydd av arbetstagare mot risker som uppstår på grund av elektromagnetiska fält](#)
Given 19.5.2016
- 423 [Lag om laddare](#)
Given 3.6.2016
- 447 [Lag om utstationering av arbetstagare](#)
Given 17.6.2016
- 448 [Lag om ändring av 11 kap. i arbetsavtalslagen](#)
Given 17.6.2016
- 449 [Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskydds-samarbete på arbetsplatsen](#)
Given 17.6.2016
- 450 [Lag om ändring av 4 a och 5 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft](#)
Given 17.6.2016
- 453 [Lag om ändring av 52 b § i arbetskyddslagen](#)
Given 17.6.2016
- 458 [Statsrådets förordning om kompetensbrev för laddare](#)
Given 16.6.2016
- 484 [Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om sprängnings- och brytningsarbete](#)
Given 16.6.2016
- 764 [Social- och hälsovårdsministeriets förordning om ändring av 3 och 4 § i social- och hälsovårdsministeriets förordning om verksamhetsområdena för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet](#)
Given 31.8.2016
- 1085 [Lag om ändring av lagen om godkännande av bedömningsorgan inom arbetskyddet](#)
Given 9.12.2016
- 1159 [Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi](#)
Given 16.12.2016
- 1214 [Social- och hälsovårdsministeriets förordning om koncentrationer som befunnits skadliga](#)
Given 15.12.2016
- 1353 [Statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverken åren 2017](#)
Given 21.12.2016
- 1413 [Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi](#)
Given 29.12.2016
- 1418 [Lag om ändring av lagen om tillsyn över arbetskyddet och om arbetskydds-samarbete på arbetsplatsen](#)
Given 29.12.2016
- 1419 [Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi](#)
Given 29.12.2016
- 1446 [Lag om ändring av 4 b § i lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskydds-samarbete på arbetsplatsen](#)
Given 29.12.2016